

Тема: Свинарство. Біологічні особливості свиней.**план**

1. Значення галузі. Біологічні особливості.
2. Напрямки продуктивності. Породи. свиней.
3. Вивчення характеристики свиней найпоширеніших порід.
4. Свинарство в країнах світу.

д/з Бусенко ст.-

1. Значення галузі. Свинарство

Другою важливою галуззю сільського господарства після рослинництва є багатогалузеве тваринництво. Від рівня його розвитку залежить наповнення ринку висококалорійними продуктами харчування — м'ясом, молочними продуктами, яйцями тощо. Тваринництво дає сировину для харчової і легкої промисловості (м'ясо, молоко, шкіра, вовна, віск, пух тощо), а також для виробництва ряду лікувальних препаратів. Свинарство розміщене в усіх природно-економічних зонах. Розміщення галузі визначається станом і характером кормової бази.

Свинарство - це галузь тваринництва, що дає 30-35% м'яса від всього м'ясного балансу країни і є скороспілим тваринництвом, що за інтенсивного розвитку в короткі строки може дати значне зростання виробництва м'яса.

Біологічні особливості свиней

Сучасні свійські свині за походженням поділяються на дві групи. Одна з них походить від європейського дикого кабана, друга - від азійського. Відповідно, основними центрами одомашнення слід вважати Європу та Східну Азію. Одомашнення відбулось близько 5-4 тис. років до нашої ери.

Свині володіють рядом біологічних особливостей, що має велике значення для їх розведення: висока плодючість і скороспілість, всеядність, здатність легко пристосовуватись до різних умов довкілля, високий забійний вихід м'яса високої якості тощо.

Свиням властива висока плодючість. Свиноматка здатна приводити два опороси за рік, які мають 10-12, інколи до 16 поросят. Період виношування (супоросності) короткий - 112-114 днів. Після народження поросят достатнім вважається підсисний період 60 днів, а то і менше.

Скороспілість свиней висока. Свиноматки в 13-14-місячному віці дають приплід. У 6-7 місяців та якісній відгодівлі свині досягають маси 80-120 кг, прибавляючи щодоби 600-800 г, а дорослі тварини - до 1-1,2 кг живої маси. У м'ясі свиней більше 40% сухих речовин, що дозволяє готувати з неї широкий асортимент консервованих виробів. Після консервування і тривалого зберігання свинина не знижує своїх смакових якостей. Забійний вихід продукції високий: після м'ясної відгодівлі - 70-75%, а сальної - 83-85%.

Годівля свиней значною мірою пов'язана з їх всеядністю. Тварини добре поїдають корми рослинного і тваринного походження, а також такі специфічні види кормів, як відходи харчування людини тощо.

Свині легко пристосовуються до різних кліматичних умов та способів утримання, що дає можливість їх вирощування від самих північних районів Земної кулі та до екватора.

Удосконаленням та розведенням свиней різних порід в Україні займається близько 27 племзаводів, 16 племінних радгоспів та понад 400 колективних спілок. Основою генофонду свиней України є велика біла порода (80-85% племінного поголів'я), українська степова біла (10-13%) та миргородська (біля 3%) породи свиней.

Племінна робота в свинарстві спрямована на розведення свиней з підвищеною скороспілістю і високими м'ясними якостями. У племінних і товарних господарствах основним методом розведення є чистопородне розведення свиней. Його метою є удосконалення існуючих порід, збільшення їх чисельності і поширення, збереження постійності ознак в певних рамках мінливості. Для виведення нових порід і використання явища гетерозису в свинарстві широко використовують міжпородне схрещування і гібридизацію. Наприклад, в Лісостеповій зоні використовують двохпородне схрещування великої білої та миргородської порід.

У свинарстві до розмноження допускають тварин з ознаками не нижче першого класу. Кнурів оцінюють за походженням, здоров'ям, плодовитістю і молочністю дочок, м'ясними і відгодівельними якостями потомства. Свиноматок оцінюють за плодовитістю, молочністю, м'ясними якостями приплоду. На практиці оцінку кнурів і свиноматок проводять двома методами - контрольною відгодівлею та контролним вирощуванням.

Контрольна відгодівля приплоду кнурів і свиноматок відбувається на спеціальних

контрольних станціях, таких як Сумська, Чернігівська та Черкаська дослідні станції тваринництва, Полтавський науково-дослідний інститут свинарства та ін. На станції одержаних від господарств підсвинків відповідно існуючої методики відгодовують, вивчають відгодівельні та м'ясні якості, виявляють кращих тварин і дають рекомендації щодо дальшого використання кнурів і свиноматок.

Контрольне вирощування - метод, який може застосовуватись на всіх племінних господарствах. Потомство кнурів і свиноматок, яких оцінюють, вирощують як ремонтний молодняк, враховуючи їх середньодобові прирости живої маси, витрати кормів та, за спеціальною методикою, не забуваючи, м'ясні якості. Кращі з вирощених тварин передаються в основне стадо.

2 / 3. Напрямки продуктивності. Породи свиней.

Залежно від напрямку продуктивності породи свиней класифікують:

беконні - ландрас, темворс та ін;

М'ясо-сальні, або універсальні, - велика біла, гемпшир, польсько-китайська, дюркок...

Сальні - велика чорна, беркширської, мангалицька та інші.

М'ясні і беконні - естонська беконна, ландрас, дюркок, гемпшир, Уржумський та ін;

Універсальні (м'ясо-сальні) - велика біла (85,4% породного поголів'я свиней), українська степова біла, сибірська північна, брейтовська, литовська біла, латвійська біла, Лівенська, миргородська, українська степова ряба, кемеровська, Муромський і ін

Породи свиней та їх класифікація

Породи і породні групи свиней за напрямком використання поділяють на м'ясні, м'ясо-сальні та сальні. Напрямок використання свиней можна приблизно визначити за особливостями будови голови і хвоста. Так, свині сального типу мають коротке і зігнуте рило, тоненький і закручений хвіст, тулуб короткий та компактний. М'ясо-сальні породи свиней мають довге рило, товстий і прямий хвіст, розтягнутий тулуб. В Україні, як вже зазначалось, найбільш поширеними є три породи свиней - велика біла, українська степова біла та миргородська породи.

Велика біла порода виведена шляхом тривалої цілеспрямованої селекції свиней, які отримували від схрещування свиноматок місцевих українських порід з кнурами великої англійської породи у 20-50-ті роки 20 ст. Це найчисельніша порода в Україні.

Особливістю породи є наявність у ній тварин усіх існуючих типів свиней: сального, м'ясо-сального та м'ясного. Масть біла. Голова помірної величини із злегка вигнутим профілем, вуха спрямовані вгору, вперед і в сторони. Тулуб довгий - у кнурів 178-183 см, свиноматок - 162-165 см, масивний. Ноги міцні. Шкіра без складок з довгою густою щетиною. Жива маса кнурів сягає 300-350 кг, свиноматок - 240-260 кг. Багатоплідність (середня кількість потомства в одному приплоді) - 10-12 поросят. Молочність, яка визначається у свиней як приріст кубла молодняку за 1 місяць годівлі свиноматкою, - 45-50 кг. Тварини гармонійно складені, міцній конституції, добре пристосовані до різних кліматичних умов.

Велика біла порода використовується для відгодівлі до м'ясних, беконних і жирних кондицій. Основна маткова порода - у промислових комплексах. При інтенсивному м'ясному відгодівлі молодняк до 6-ти міс. важить 100 кг; витрати корму на 1 кг приросту - 3,9-4 к.од. Завдяки гнучкій генетичній структурі і хорошій акліматизації ця порода розлучається майже у всіх країнах Європи, в США, Канаді, Китаї, Кореї, Японії, Нової Зеландії. Використовувалася при створенні багатьох порід. У Росії Велика біла порода є об'єктом експорту.

Українська степова біла порода створена в Асканії-Новій Херсонської області шляхом відтворювального схрещування місцевих білих порід свиней з кнурами великої англійської породи. Робота проводилась під керівництвом М.Ф. Іванова. За поголів'ям в Україні займає друге місце та належить до м'ясо-сального напрямку використання. Масть тварин біла. Голова середнього розміру з трохи вигнутим профілем. Вуха великі трохи нависають на очі. Тулуб довгий - у самців 170-180 і у самок 158-162 см, ноги міцні. Шкіра щільна з довгою щетиною. Жива маса кнурів 300-350 кг, свиноматок - 230-260 кг. Багатоплідність 10-11,5 поросят. Молочність 48-55 кг.

Українська степова ряба порода була також виведена в Асканії-Новій відтворювальним схрещуванням української степової білої, беркширської та мангалицької порід. Масть - чорно-ряба. Голова середньої величини з прямим профілем. Вуха великі, рідко злегка звисають над очима. Ноги міцні. Жива маса кнурів 280-300 кг, свиноматок - 200-250 кг. Багатоплідність 9-10 поросят, молочність добра.

Миргородська порода із свиней сального напрямку в Україні найбільш поширена, яка створена відтворювальним схрещуванням місцевих українських чорно-рябих свиней Полтавщини з кнурами беркширської, середньої і великої білої англійських порід та деяких інших. Робота проводилась під керівництвом А.П. Бондаренка. Масть тварин чорно-ряба, рідше чорна або рудувато-чорна. Голова середньої величини з невеликими вухами, що спрямовані вперед і вгору, рідше злегка звислі. Профіль

голови вигнутий. Тулуб короткий компактний. Шкіра щільна, без складок з густою блискучою щетиною. Жива маса кнурів 230-250 кг, свиноматок - 200-220 кг. Багатоплідність 10-11 поросят, молочність 48-50 кг. До м'ясного спрямування належать такі породи, як полтавська, ландрас, дюрорк, уельс, сибірська північна та ін.

Полтавська порода - це нова вітчизняна порода, яка затверджена в 1993 році. Вона створена складним відтворюючим схрещуванням великої білої, миргородської, ландрас, п'єтрен і усекс-седебекської порід. Масть біла. Жива маса кнурів 320-350 кг, маток - 220-240 кг. Багатоплідність свиноматок 10,5-11,5. За інтенсивної відгодівлі дають приріст 750-800 г на добу, витрачаючи на 1 кг приросту 3,6-3,9 кормових одиниці. Живої маси 100 кг досягають у віці 175-185 днів. Забійний вихід м'яса 60-62%. Кнурів полтавської породи використовують для промислового схрещування з місцевими породами. Одержжані гібриди на 10-15 днів швидше досягають маси 100 кг за нижчих на 0,3-0,5 корм. од. витратах кормів. Вихід м'яса зростає на 4-5%.

Українська м'ясна порода свиней створена шляхом складного міжпородного схрещування кращих свиней харківської, полтавської, білоруської селекції. Робота із створенню нової м'ясної породи проводилась у два етапи. На першому етапі кращі свині полтавського і білоруського типів використовувались на матках харківської селекції. На другому етапі розводили тварин з проектним генотипом "в собі". Тварини характеризуються білою мастю, міцним тулубом і добре вираженими м'ясними формами. Дорослі кнури мають живу масу 330-350 кг, матки - 220-250 кг. Середньодобовий приріст при відгодівлі до 120 кг - 700-800 г. Вихід м'яса в туші - 58-60%. Багатоплідність маток базових господарств - 10,3-11,6 поросяти. У племзаводі дослідного господарства Інституту свинарства УААН створено п'ять основних ліній: Цитруса, Цуката, Центра, Цензура, Циклона і вісім родин - Центральної, Цінної, Цуката, Цепочки, Цаплі, Цілини, Ціани, Цикади. Основні племінні господарства: дослідні господарства Інституту свинарства УААН, Інституту тваринництва УААН, Інституту тваринництва степових районів, Інституту пшениці УААН та ін.

Порода ландрас виведена в Данії схрещуванням місцевих свиней із великою англійською породою та селекцією отриманих помісей на високу скороспілість та добрі м'ясні якості. Масть тварин біла. Голова легка, видовжена, з великими звисаючими вухами. Тулуб довгий з прямою спиною. Ноги прямі, міцні. Шкіра тонка з рідкою щетиною. Жива маса кнурів 280-300 кг, свиноматок 200-220 кг. Багатоплідність 10-13 поросят. Молочність 53-54 кг. Свиней цієї породи використовують для ввідного і заводського схрещування з метою покращення відгодівельних і м'ясних якостей інших порід.

Порода дюрорк виведена у США. Свині міцної конституції, великі, руді масті. Тулуб довгий з аркоподібною спиною. Кнури досягають живої маси до 400 кг і більше, матки - 340 кг. Багатоплідність 8 поросят. Тварини відрізняються відмінними відгодівельними та м'ясними якостями.

Структура стада свиней

Головне завдання свинарських господарств в області відтворення – раціональне використання маткового поголів'я з метою здобуття тах кількості поросят з розрахунку на кожен матку за рік, а т же інтенсивне вирощування приплоду. **Структура стада** – співвідношення в ній статевих і вікових груп свиней (%). У племгосподарствах, що займаються виробництвом чистопорідного племінного молодняка, є групи: основні матки, що перевіряються; кабани-виробники; ремонтний молодняк; племінний молодняк для продажу. У товарних господарствах на свинарському комплексі з повним продуктивним циклом більш всього займають відгодівельні поголів'я для забою. Структура стада не залишається постійною, змінюється по сезонах року – від терміну опоросу маток, реалізації племінного і відгодівельного молодняка. Зворот стада – рух свиней в стаді по місяцях року, з врахуванням їх фізіологічного стану, вступу і прибуття поголів'я, зміни віку і господарського призначення тварини. На основі звороту стада намічають заходи по його ремонту, визначають потребу в приміщеннях для свиней, в кормах, в засобах на капіталовкладення.

- основні свиноматки
- ремонтні та зверхремонтні свинки
- переведені у разові матки
- молодняк на відгодівлі
- поросята (підсисні), 0-2 міс
- поросята відлучені, 2-4 міс.
- ремонтні свинки

4. Розвиток свинарства в країнах світу та на території України

У світі існує 100 порід свиней. Основні породи (більше 75% порідних свиней) більшості країн Європи - крупна біла, або Йоркшир (Італія, Австрія, Угорщина, Польща, Франція, Великобританія), і ландрас (Данія, ФРН, Норвегія, Нідерланди, ФРН, Швеція, Бельгія). У Великобританії, крім того, розводять Уельську, велику чорну, беркширської, білу довговухих, есекскую та ін породи. У Бельгії

близько 25% поголів'я свиней складає порода П'етро, яка була завезена і в інші країни, в тому числі і в СРСР. У США основні породи - беркширської, дюроч, гемпшир, польсько-китайська, честерський біла; в Канаді - велика біла, ландрас та Лакомб. В азійських країнах розводять ландрас, середню білу, Беркшир, в менших кількостях крупну білу, Гемпшир, велику чорну і ін

В Україні Свинарство розвивається переважно в районах інтенсивного землеробства, в районах вирощування картоплі, цукрового буряка, фуражного зерна, а також в районах переробки сільськогосподарської продукції, харчової промисловості, де для відгодівлі свиней використовують відходи відповідного виробництва. Найбільша концентрація поголів'я свиней в Поліссі і Лісостепу, особливо в Рівненській, Черкаській, Київській, Хмельницькій, Вінницькій областях. В Поліській і Лісостеповій зонах галузь має м'ясо-сальний напрям, у Степу — сальний. У приміських АПК переважає м'ясний напрям